

Inventaris van het archief van Th.L. Haitjema

Levensjaren 1888-1972 (1886-1972)

Samengesteld door drs. K.D. Houniet

HDC | Protestantse Erfgoed Collectie
Bibliotheek Vrije Universiteit Amsterdam
De Boelelaan 1105
1081 HV Amsterdam

Collectie nummer: 1041
December 2017

Inhoud

Inleiding

- Biografische gegevens 3
- Ordering, beschrijving, verwijderde en overgedragen stukken 3
- Samenstelling en volledigheid 4
- Geraadpleegde bronnen 4
- Th.L. Haitjema in jaartallen 5

Inventaris

Particulier leven

- Familieleden 6
- Gymnasium 6
- Studie Theologie & studententijd 6
- Overlijden 6

Openbaar leven

- Predikantschap 7
- Hoogleraarschap 8
 - Reis naar de Verenigde Staten 10
 - 30-jarig ambtsjubileum 10
- Voorzitterschap Nederlands Hervormd Verbond tot Kerkherstel 10
- Ontvangen en verzonden brieven en briefkaarten 10
- Voordrachten, debatten en publicaties 11
- Schriften met aantekeningen 12
- Voordrachten en publicaties van anderen 12
- Ridderorden en eredoctoraat 12
- Losse stukken 13

Inleiding

Biografische gegevens

Theodorus Lambertus Haitjema werd op 2 oktober 1888 in Laren (Gld.) geboren als zoon van Romke Haitjema, stationschef, en Tonia Johanna Nijendijk. Tussen 1893 en 1901 bezocht hij de christelijke lagere school in Den Bosch, daarna, tussen 1901 en 1906, het Stedelijk Gymnasium aldaar. Hij studeerde theologie aan de Universiteit van Utrecht (1906-1911) waar hij *cum laude* zijn doctoraal behaalde. Hij promoveerde op 8 oktober 1917 *cum laude* bij professor Hugo Visscher op een proefschrift, getiteld *Augustinus' wetenschapsidee. Bijdrage tot de kennis van de opkomst der idee eener christelijke wetenschap in de antieke wereld*. Hij was Nederlands Hervormd predikant in De Meern (1914-1916) en in Hoogmade en Rijpwetering (1916-1918). Van 1918-1923 was hij predikant in Apeldoorn. Van 1923 tot zijn emeritaat in 1959 was hij hoogleraar vanwege de Nederlands Hervormde Kerk aan de Rijksuniversiteit Groningen. Hij doceerde vaderlandse kerkgeschiedenis, dogmatiek en kerkrecht. Hij was een van de eersten die aandacht kreeg voor de Zwitserse theoloog dr. Karl Barth, en hij nodigde hem uit om in Groningen te spreken.

In 1930 richtte hij met medestanders uit confessionele, Gereformeerde Bonds en rechts-ethische kringen het Verbond tot Kerkherstel op met als doel de reorganisatie van de Nederlandse Hervormde Kerk in de lijn van de belijdenis en het herstel van de leertucht. Van dit verbond werd hij voorzitter. In hetzelfde jaar werd hij benoemd tot curator (en in 1952 president-curator) van het Willem Lodewijk Gymnasium in Groningen.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog verzette hij zich tegen het nationaal socialisme. Na de oorlog schreef hij *Dogmatiek als apologie* (1948), bedoeld als hét dogmatische handboek voor de hervormde kerkelijke opleidingen. Zijn oecumenische belangstelling ging voornamelijk uit naar kerken op gereformeerde grondslag. In 1948 was hij aanwezig bij de eerste vergadering van de Wereldraad van Kerken in Amsterdam. Hoewel barthiaans georiënteerd, was Haitjema lid van de Christelijk Historische Unie.

Haitjema trouwde in 1916 met de Deense Johanne Margrethe Marcussen, die hij in 1912 tijdens een studieperiode van drie maanden aan het Quaker College "Woodbrooke" te Birmingham (Engeland) had leren kennen. Zij kregen twee kinderen. Als gevolg van dit huwelijk leerde hij vloeiend Deens spreken en schrijven. Hierdoor was hij in staat de werken van Søren Kierkegaard in diens moedertaal te lezen. Haitjema werd in 1923 benoemd tot Ridder 1^e klasse in de Huisorde van Oranje. In 1938, ter gelegenheid van de viering van het 400-jarig bestaan van de Universiteit van Debrecen, werd hem een eredoctoraat verleend. In 1959 werd hij benoemd tot Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw. Haitjema overleed in Apeldoorn op 15 mei 1972.

Ordering, beschrijving, verwijderde en overgedragen stukken

In de periode augustus-december 2017 werden de archiefstukken aanvankelijk beschreven zoals ze werden aangetroffen in een plaatsingslijst. Nadat het drukwerk en de over te dragen stukken uit het archief waren verwijderd, werd besloten om onderstaande inventaris te vervaardigen.

Bij het samenstellen van de rubrieken, werd besloten om een rubriek 'Schriften met aantekeningen' te maken. Deze rubriek bevatchriften met aantekeningen die Haitjema in 1912 maakte (inv.nr. 71), maar ook waarvan de datum niet bekend is (inv.nrs. 72 en 73). Tussen het behalen van zijn doctoraal in 1911 en zijn beroep naar De Meern in 1914, woonde Haitjema naar alle waarschijnlijkheid bij zijn ouders (hun woonplaats Roosendaal wordt, naast de datum, in het schrift vermeld), maar of hij in 1912 al aan zijn promotieonderzoek werkte, is uit de geraadpleegde bronnen en uit de stukken niet duidelijk. Dechriften zonder datum kunnen eveneens niet met zekerheid in verband gebracht worden met zijn promotieonderzoek en om deze redenen zijn deze stukken apart gerubriceerd.

De beschrijvingen van de collegedictaten enchriften zijn letterlijk overgenomen van de opschriften op de kaften of van de vermelding op de eerste pagina's van de cahiers. Weglating van een deel van de vermelding wordt aangegeven met [...].

Drukwerk (periodieken, overdrukken en stukken aanwezig in één Nederlandse bibliotheek) werd uit het archief verwijderd. Als aanvulling op de collectie van de Koninklijke Bibliotheek werden nummers van het *Groninger Kerkblad*, *Orgaan der Hervormde Gemeente te Groningen* en *Hervormd Apeldoorn. Weekblad voor de Hervormde Gemeente Apeldoorn en Het Loo* uit de periode 1972-1977 overgedragen. Aan de bibliotheek van de Universiteit Utrecht werd één nummer van *Gemeente Opbouw. Hervormd Rotterdams Maandblad* overgedragen (1965). Een VVV-kaart 'Uitstapjes vanuit Groningen te voet en te fiets' van R. van Roijen (schaal 1:75000) werd overgedragen aan de kaartenverzameling van de UBVU.

Samenstelling en volledigheid

Het archief is volledig aanwezig bij het HDC.

Geraadpleegde bronnen (geraadpleegd augustus-november 2017)

Genealogische database van Avereest geraadpleegd via

<http://www.bonmama.nl>.

Biografisch lexicon voor de geschiedenis van het Nederlands protestantisme

via: <http://resources.huygens.knaw.nl>.

<http://www.dbnl.org>.

<http://www.delpher.nl>.

<http://www.protestant.nu>.

<http://www.schrijversinfo.nl/haitjemathl.html>.

<https://kranten.archiefalkmaar.nl>.

https://nl.wikipedia.org/wiki/Theodorus_Lambertus_Haitjema.

https://nl.wikipedia.org/wiki/Willem_Lodewijk_Gymnasium.

Th. L. Haitjema in jaartallen

2 oktober 1888	Geboren in Laren (Gld.)
1893-1901	Christelijke lagere school, Den Bosch
1901-1906	Stedelijk Gymnasium, Den Bosch
1906-1911	Studie Theologie, Universiteit van Utrecht
1911	Doctoraal <i>cum laude</i>
1912	Studieperiode van drie maanden aan het Quaker College "Woodbrooke" te Birmingham (Engeland)
1914-1916	Nederlands Hervormd predikant, De Meern
1916	Trouwt met Johanne Margrethe Marcussen (*1890 - †1978)
1916-1918	NH-predikant in Hoogmade en Rijpwetering
8 oktober 1917	Promotie <i>cum laude</i> op <i>Augustinus' wetenschapsidee. Bijdrage tot de kennis van de opkomst der idee eener christelijke wetenschap in de antieke wereld</i>
1918-1923	NH-predikant in Apeldoorn
1923	Benoemd tot Ridder 1 ^e klasse in de Huisorde van Oranje
1923-1959	Hoogleraar vanwege de Nederlands Hervormde Kerk aan de Rijksuniversiteit Groningen
1930	Oprichting Verbond tot Kerkherstel
1930	Benoemd tot curator van het Willem Lodewijk Gymnasium in Groningen
1938	Eredocoraat van de Universiteit van Debrecen
1948	Publicatie van <i>Dogmatiek als apologie</i>
1948	Deelname aan eerste vergadering van de Wereldraad van Kerken in Amsterdam
1952	Benoemd tot president-curator van het Willem Lodewijk Gymnasium in Groningen
1959	Benoemd tot Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw
15 mei 1972	Overleden in Apeldoorn

Inventaris

Particulier leven

Familieleden

- 1 Geboorteakte van Jenny Wubbigje Haitjema, 1886.
1 omslag

Gymnasium

- 2 Brief verzonden door Dr. L.J.W. Smit, rector Stedelijk Gymnasium, aan Romke Haitjema betreffende toelating Theo Haitjema tot de eerste klas van het gymnasium, 13 juli 1901.
Schoolrapporten Stedelijk Gymnasium te 's-Hertogenbosch, 1901-1906.
1 omslag

Studie Theologie & studententijd

- 3 Schrift met opschrift 'Voor Excelsior: Lezing over "de Leviathan" gehouden 18 Febr. 08', 1908.
1 deel
- 4 Ministeriële beschikkingen voor toekenning Vicarie-Beurs te Oene t.b.v. studie Godgeleerdheid te Utrecht, 1911-1912.
1 omslag
- 5 Schrift met opschrift 'Ideaal studentenleven', z.d.
1 deel

Overlijden

- 6 Overlijdensbericht van Th.L. Haitjema, 1972.
1 omslag

Openbaar leven

Predikantschap

- 7 Beroepsbrieven Nederlands Hervormde Gemeenten De Meern, Hoogmade, Noordwijk-Binnen, Leiden, Voorburg, Beesd en Amsterdam, 1913-1922.
Brief verzonden door het Ministerie van Financiën aan Haitjema betreffende registratie van diens persoonsgegevens, 1914.
1 omslag
- 8-10 Schriften 'Religieuze Opvoeding en Kerkelijk Christendom', [1914-1916].
3 delen
8. I. [1914-1916].
9. II. [1914-1916].
10. III. [1914-1916].
- 11 Ontvangen brieven betreffende toetreding Haitjema tot de Landstorm en zijn bevestiging als predikant bij de Ned. Hervormde Gemeente te De Meern en brief verzonden door Haitjema aan 'Coll. Briët' betreffende Landstorm en militaire keuring, 1916.
1 omslag
[N.B.: De brief verzonden door Haitjema aan Briët is retour ontvangen.]
- 12 Preekkladden, 1930-1960 en z.d.
1 omslag
[N.B.: Op één preekschets zijn aantekeningen van Haitjema voor een toespraak.]
- 13 Gedrukte preek 'De jongeren en ons kerkelijk vraagstuk', typescript van preek gegeven in de Martinikerk en preekkladden, 1935-1946 en z.d.
1 omslag
- 14 Preekkladden, 1941-1966.
1 omslag
- 15 Stukken betreffende generale synodes, 1946, 1957.
1 omslag
- 16 Schrift met preekkladden 'Kerkelijk Besef en Geestelijk leven', z.d.
1 deel

Hoogleraarschap

- 17 Brief verzonden door de Algemene Synode van de Nederlandse Hervormde Kerk aan Haitjema betreffende diens benoeming tot hoogleraar in de Godgeleerdheid vanwege de NHK te Groningen, 24 juli 1923.
Ontvangen brieven betreffende eervol emeritaat verleend door het Provinciaal Kerkbestuur van Gelderland wegens benoeming Haitjema tot kerkelijk hoogleraar in Groningen, 1923.
1 omslag
- 18-51 Schriften met aantekeningen voor colleges, kladden, typoscripten en briefkaarten losinliggend, 1926/1927-1959.
34 delen
18. Dictaat Vaderlandsche Kerkgeschiedenis. 19^e eeuw. Cursus 1926/1927.
 19. Dictaat Vaderl. Kerkgeschiedenis. Vervolg I. Cursus 1927/1928.
 20. Dictaat Vaderl. Kerkgeschiedenis. Ite vervolg. Cursus 1927/1928.
 21. Vaderlandsche Kerkgeschiedenis. Van Januari 1929 af. Cursus 1927/1928.
 22. Vaderlandsche Kerkgeschiedenis. Het Nieuw-Calvinisme van Dr. A. Kuyper en de Doleantie. Cursus 1929-1930.
 23. Vaderlandsche Kerkgeschiedenis. De Doleantie. Cursus 1930-1931.
 24. Vaderlandsche Kerkgeschiedenis. Vervolg Doleantie. Cursus 1930-1931.
 25. Vaderlandsche Kerkgeschiedenis. Van 18 Maart af. Jong-ethische Theologie en Rechts-Modernisme. Cursus 1931-1932.
 26. Dictaat Vaderlandsche Kerkgeschiedenis. 19^e eeuw. (Van begin November af). Hoedemaker's theologie. Cursus 1931-1932.
 27. Vaderl. Kerkgeschiedenis. Cursus 1932/1933. Ned. Hervormde Kerk en Protestantsch Christendom in het moderne geestesleven.
 28. Cursus 1935/1936. Aanvullingen bij het Dictaat Vaderlandsche Kerkgeschiedenis over het Nederlandsche Réveil. Cursus 1937/1938 verder: § 3 De Theologen van *Ernst en Vrede* (§ van Hoofdst. VI) Vaderl. Kerkgeschiedenis van deze nieuweren tijd.
 29. Nederl. Geloofsbelijdenis. Cursus 1936/'37.
 30. Dogmatiek. Donderdag-College. Van December 1937 af. Nederl. Geloofsbelijdenis. Cursus 1937/1938.
 31. Nederl. Geloofsbelijdenis. Van de Kerstvacantie af. Cursus 1938/1939.
 32. Vervolg. Dictaat Ned. Geloofsbelijdenis. Donderdagmiddag-college (begin: Mei 1940), 1940.

33. Confessio Belgica. Vervolg Art. II [van April 1941 af], 1941-1942.
34. Nederl. Geloofsbelijdenis. Begint bij: Artikel XIII. Cursus 1942/1943.
35. Dictaat Dogmatiek. Maandag 2-3 uur. Cursus 1942-1943 van af ± half October '42 èn Cursus 1950-1951 over: De Fundamenten van het Genadeverbond, èn Cursus 1951-1952 (van October tot 19 Nov. 1951)
36. Dogmengeschiedenis. Bijz. Theol. Cursus 1943-1944. Noodseminarie 1943/44 Dogmengeschiedenis!!
37. Nederlandsche Geloofsbelijdenis. Cursus 1943-1944. Art. XIV Conf. Belg.
38. Het leergeschil in de Gereformeerde Kerken in Nederland. Cursus 1944-1945.
39. Confessio Belgica. Art. XVI (de predestinatie). Van Januari 1946 af. Cursus 1945-1946.
40. Het leergeschil in de Gereformeerde Kerken in Nederland. Cursus 1945-1946.
41. Zonder opschrift. Aantekeningen betreffende 'De Sacramentis in genere', 'Over de heilige doop' en 'Het H. Avondmaal', 1948-1949.
42. Dictaat Dogmatiek. Donderdag 1-2 u. Cursus 1949-1950. Nederl. Geloofsbelijdenis vervolg Art. XVIII.
43. Dictaat Dogmatiek. Donderdag 1-2 u. Cursus 1949-1950 en 1950-1951. Nederl. Geloofsbelijdenis. Vervolg Art. XIX (over de twee naturen in Christus). Na de Paasvacantie 1950 met Art. XIX begonnen.
44. Dictaat Dogmatiek. Donderdag 1-2 u. Cursus 1950-1951 (na de Paasvacantie). Artikel XX der Ned. Geloofsbelijdenis. Cursus 1951-1952 Art. XXI (begin) der Confessio belgica.
45. Dictaat Dogmatiek v/h Donderdag-uur. Cursus 1953-1954 (vanaf half Mei 1954). Art. XXV van de Confessio belgica. Begint bij punt B: Het Christus-getuigenis van "Wet en Profeten", eg sacramenten van heel het O.T..
46. Confessio Belgica. Art. 24. Van de heiligmaking des mensen, en de goede werken. Cursus 1953/1954. Begonnen 15 Oct. 1953.
47. Locus de Foedere 's Maandags van 2-3 uur namidd. Begonnen na de Grote Vacantie 1955 [...] Begin: 10 October 1955.
48. Dogmatiek. Confessio belgica (van af Art. XXVIII, tweede helft) begonnen 6 Febr.'56.
49. Dictaat Confessio belgica. Vervolg Art. XXIX (vanaf Januari 1957). 's Donderdags van 1-2 uur.
50. Confessio belgica. Vervolg Art. 30 van af Febr. 1958.

51. Dictaat "de Foedere" Hfst. III, § 8. Verbond en Voleinding. Cursus 1958-1959.

52 Kladden betreffende colleges Kerkrecht, Vaderlandse Kerkgeschiedenis en Dogmatiek, privatissima en spreekuren, z.d. Kladden van 'Calvijn's beteekenis als bouwmeester eener nieuwe samenleving', z.d.
1 omslag

Reis naar de Verenigde Staten

53 Stukken betreffende reis naar de Verenigde Staten, 1947.
1 omslag

30-jarig ambtsjubileum

54 Exemplaar van briefkaart verzonden door Haitjema betreffende viering 30-jarig ambtsjubileum, 1953.
1 stuk

55 Brieven, briefkaarten, visitekaarten en gelukstelegrammen ontvangen t.g.v. 30-jarig ambtsjubileum, alfabetisch gerangschikt, 1953 en z.d.
1 omslag

Voorzitterschap Nederlands Hervormd Verbond tot Kerkherstel

56 Kladden voor brieven verzonden door Haitjema als voorzitter bestuur Ned. Herv. Verbond tot Kerkherstel aan Classicale Vergaderingen, de Algemene Synode van de NHK en kerkenraden van de Nederlandse Hervormde Gemeenten, z.d.
1 omslag

Ontvangen en verzonden brieven en briefkaarten

57 Ontvangen briefkaart verzonden en ontvangen door anderen met bijlage betreffende *Hervormd Weekblad*, kladden voor dankbrief verzonden door Haitjema aan de koningin betreffende ridderdiploma en afschrift van brief verzonden door H.J. Meyer-Leefson aan de redactie van het *Hervormd Weekblad*, 1933-1981 en z.d.
1 omslag

58 Twee brieven ontvangen van D.P. Brunner en zijn echtgenoot betreffende de doop, 8 en 12 mei 1948.

59 *Tabula Scholarum in Universitate Groningana habendarum post ferias aestivas anni MCMLVIII* met de handgeschreven aantekening 'Scheltema's series 1959/1960 en pakket recensies

van mijn *Nieuwere Vaderl. Kerkgeschiedenis* (ook pakje oude brieven!)’ [Ontbreekt. D.H.], 1958.
Brief d.d. 1 maart 1965 verzonden door ds. C. Schraevesande aan Haitjema betreffende kritiek op *De nieuwere geschiedenis van Nederlands Kerk der Hervorming* met bijlagen (knipsels), 1965.
1 omslag

60 Brieven ontvangen van Boekencentrum N.V. met als bijlagen recensies van publicaties Haitjema, 1965-1966.
1 omslag

Voordrachten, debatten en publicaties

- 61-62 Kladden voor en stencils van toespraken, (resumés van) radio-redes, artikelen en boekbesprekingen, [1914-1916]-[1962] en z.d.
2 omslagen
61. [1914-1916]-[1962]
62. z.d.
- 63 Kladden, kopij en typoscripten betreffende toespraken en publicaties, 1920-1957 en z.d.
1 omslag
- 64 Schrift met opschrift ‘Debat met Hoving’, 1925.
1 deel
- 65 Schrift met aantekeningen t.b.v. voordrachten betreffende Deense volkshogescholen en de ontwikkeling van de landelijke bevolking (Deenstalig drukwerk losinliggend), 1925 en z.d.
1 deel
- 66 Typoscripten en kladden voor referaten, bijdragen in *Nieuw Kerkelijk Leven*, (predikanten-) colleges, radiotoespraken, publicaties, preadviezen en studie, 1929-1964 en z.d.
1 omslag
- 67 Typoscripten en kladden t.b.v. voordrachten, privitissima, radioredes en publicaties, 1933-1963 en z.d.
1 omslag
- 68 Typoscript ‘Theological committee on “The Ministry and Sacraments”’ van Haitjema t.g.v. World Conference on Faith and Order te Lausanne, 1937.
1 omslag
- 69 *Bevestiging van Ds. A. Groot op Zondag 20 Februari 1949, in de Oude Kerk te Scheveningen, door Prof. Dr. Th. L. Haitjema van Groningen en Intreepreek van Ds. A. Groot uitgesproken op Woensdag 23 Februari 1949 ’s avonds 7 uur, in de Oude Kerk te Scheveningen, 1949.*
1 deel

- 70 Handgeschreven stuk 'Theocratie en Eschatologie. Een briefwisseling tussen Prof. Dr. Th.L. Haitjema en Prof. Dr. G.C. van Niftrik', z.d.
1 omslag

Schriften met aantekeningen

- 71 Schrift met opschrift 'Eug. De Faye. Clém. d'Alex'. Aantekeningen betreffende
Clément d'Alexandrie: étude sur les rapports du christianisme et de la philosophie grecque au IIe siècle van Eugène de Faye en *Über die Anfänge der patristischen Literatur* van Franz Overbeck, 1912.
1 deel
- 72-73 Schriften met aantekeningen, kladden losinliggend, z.d.
2 delen
72. 'Oorlog en Christelijk geweten in de 5e eeuw', z.d.
73. 'Welke plaats nemen het Convent van Wezel en de synode van Emden in de geschiedenis der Ned. Gereformeerde Kerken in?', z.d.

Voordrachten en publicaties van anderen

- 74 Typoscript d.d. 10 juni 1936 'Kirkelige Noter' van het Kristeligt Pressebureau te Kopenhagen, 1936.
1 omslag
- 75 *Interim Report of the Study on the Life and Work of Women in the Church, World Council of Churches 'Concerns of the Churches No. 3'*. Uitgave t.g.v. First Assembly of the World Council of Churches, Amsterdam, 1948, met kladden losinliggend, 1948.
1 omslag
- 76 'Zusammenfassung der Dogmatikvorlesung Wintersemester 1956/57 von Herrn Prof. Karl Barth'. Samenvatting geschreven door Dorothee Hoch, 1956.
1 omslag

Ridderorden en eredoctoraat

- 77 Ridderorde 1^e klasse in de Huisorde van Oranje met begeleidend schrijven, 1923.
1 omslag
- 78 Eredoctoraat verleend t.g.v. 400-jarig jubileum István Tisza Universiteit te Debrecen, 1938.
1 cassette

- 79 Ontvangen brieven en stukken betreffende eredoctoraat Haitjema verleend t.g.v. 400-jarig jubileum István Tisza Universiteit te Debrecen, 1938-1939 en z.d.
1 omslag
- 80 Ridderdiploma en exemplaar statuten Orde van den Nederlandschen Leeuw, 1950, 1959.
1 koker
- 81 Brief verzonden door de Kanselarij der Nederlandse Orden aan Haitjema betreffende toezending ridderdiploma Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw en één exemplaar van de statuten, 18 augustus 1959.
1 omslag

Losse stukken

- 82 Kwitanties van donaties van Haitjema en J.M. Haitjema-Marcussen aan de Nederlandsche Militaire Bond en GVSC “Magna Pete”, 1923, 1936.
1 omslag
- 83 Kladden betreffende biografische gegevens, z.d.
1 omslag